

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@minedu.fi
lukiouudistus@minedu.fi

Viite Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö OKM/41/010/2017 24.1.2018

ASIA Itä-Suomen aluehallintoviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta, OKM/41/010/2017

Hallitus päätti puolivälitarkastelunsa yhteydessä 25.4.2017 käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on hallituksen päivitetyn toimintasuunnitelman mukaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiaineraajat ylittävät opinnot ja korkeakouluysteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lukiolaki. Laki ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus korvaisivat voimassa olevan lukiolain ja -asetuksen (629/1998 ja 810/1998). Lisäksi muutettaisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia. Ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2019. Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet (2015) uudistettaisiin vuosien 2019–2020 aikana ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otettaisiin käyttöön syksyllä 2021 alkaen lukiokoulutuksesta lukien.

* * *

Itä-Suomen aluehallintovirasto on tutustunut hallituksen esitykseksi uudesta lukiolain ja -asetuksesta sekä ylioppilastutkintoa koskevan lain muuttamisesta. Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Itä-Suomen aluehallintovirasto pitää lukiolaista ja ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia ja asetusta hallituksen esitystä kokonaisuutena hyvin perusteltuna ja onnistuneena. Lukiokoulutusta ja ylioppilastutkintoa koskevilla uusilla lakipäivityksillä pystytään edistämään lukio-opiskelijoiden hyvinvointia ja opinnoissa etenemistä sekä tarjoamaan paremmat edellytykset jatkamiseen menestyksellisesti korkeakouluopinnoissa ja työelämässä. Lakiesitys vaatii kuitenkin vielä tarkentamista siitä, miten tosiasiallisesti turva-

taan pykäliin 25 ja 28 kirjattu oikeus opintojen ohjaukseen, oppimisen tukeen ja erityisopetukseen sekä pykälään neljä (4 §) valtiovallalle ja opetusministeriölle kirjattu perustuslaillinen velvoite turvata lukiokoulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Esi-tyksessä mainitulla tavalla vain yleisesti formuloituna nämä ehdottoman tärkeät lakivaatimukset voivat joissain tapauksissa jäädä käytännössä toteutumatta

Ehdotetussa uudessa lukiolaissa pyritään edistämään lukiolaisten hyvinvointia, tukemaan opiskelijoita heidän opinnoissaan sekä sujuvoittamaan siirtymistä jatko-opintoihin. Tämä on erittäin kannatettava pyrkimys. Opiskelijalla olisi oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Ohjausta annettaisiin myös opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päätymässä tai jotka ovat eroamassa, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin oppimisen tuesta lukiokoulutuksessa. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoritua opinnoita, olisi oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisesta säädettäisiin laissa.

Lukio-opiskelijan oikeuteen saada tarpeidensa mukaista erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea liittyvissä lainkohdissa ei ole kuitenkaan kirjattu oikeutta hakea oikaisua aluehallintovirastolta (tai muultakaan taholta) päinvastoin kuin perusopetuslain vastaavassa kohdassa on tehty. Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että lukiolakiin kirjataan mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus aluehallintovirastolle (tai muulle vastaavalle taholle) päätöksestä, joka koskee oppimisen tukea ja erityisopetusta.

Perustuslain 16 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan (74/2014 vp) koulutuksen järjestämislupia koskevia säännöksiä on täydennettävä selkeällä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksentekoa velvoittavalla säännöksellä, joka turvaa koulutuksen järjestäjaverkon kattavuuden ja koulutuksen saatavuuden ja siten perustuslain 16 §:n 2 momentissa turvatut sivistykselliset oikeudet. Lukiokoulutuksen järjestämisessä on keskeisesti kysymys perustuslain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sivistyksellisten oikeuksien toteuttamisesta. Mainittuun perustuslain säännökseen sisältyvässä julkiseen valtaan kohdistuvassa velvollisuudessa ei ole kysymys subjektiivisesta oikeudesta, vaan yhtäläiset mahdollisuudet saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä on valtiovallan viime kädessä kaikille turvattava.

Kunnallisalan kehittämissäätiön (KAKS) teetti tammikuussa 2018 kyselyn noin sadalle sivistysjohtajille: **runas puolet kuntien sivistysjohtajista uskoo, että lukioden määrä vähenee heidän maakunnassaan.** Vajaa puolet arvioi lukioden määrän säilyvän ennallaan.

Itä-Suomessa vain 75 prosenttia 16-vuotiaista asuu korkeintaan kymmenen kilometrin etäisyydellä lähimmästä lukiosta; koko maassa vastaava luku on 86 prosenttia. Samaan aikaan ongelmana ovat julkisen liikenteen supistukset harvaan asutulla alueella. Toimiva joukkoliikenne on edellytys lukiokoulutuksen saavutettavuuden turvaamiseen. Suomessa tarvitaan siis myös tulevaisuudessa – maantieteellisen saavutettavuuden turvaamiseksi, paikallisten tarpeiden ja opetuksen laadun turvaamiseksi – kaiken kokoisia lukioita: pieniä, keskikokoisia ja suuria lukioita. **Itä-**

Suomen aluehallintoviraston mielestä opiskelijoiden yhdenvertaisten sivistyksellisten perusoikeuksien turvaamisen ja alueiden kestävä elinvoiman kannalta ehdottoman on tärkeää huolehtia siitä, että myös tulevaisuudessa jokaisella nuorella on mahdollisuus suorittaa lukio-opintonsa kotoaan käsin maan kaikilla alueilla.

On erinomaista, että lukiolakiesitykseen on kirjattu koulutuksen saatavuuden turvaamisesta huolehtiminen. Vaikka asia kuuluu jo automaattisesti valtiovallan ehdottomiin perustuslaillisiin velvollisuuksiin, osoittaa asian erityinen kirjaaminen substanssilakiin valtiovallan erityistä huolenkantoa asiasta. **Kuitenkin nykyinen ai-noastaan yleinen muotoilu on vaarassa jättää lukiolain tässä kohden vain yleisluontoiseksi puitelaksi.** Näin on käynyt muiden muassa perustusopetuslaille. **Lain ohjausvoima ei näin riitä turvaamaan yhdenvertaisten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.** Saatavuusuhan mahdollisesti realisoituessa on mahdollista käydä niin, että tarvittaviin ja tehokkaisiin vastatoimenpiteisiin ei ryhdytäkään. **Ydinkysymys on, miten valtiolta aikoo tosiasiallisesti turvata uuden lukiolain pykälään neljä (4 §) kirjatun velvoitteen, että opetus- ja kulttuuriministeriö ministeriö turvaa lukiokoulutuksen riittävän valtakunnallisen ja alueellisen saatavuuden.** Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä asiassa tarvitaan tarkempaa ja konkreettisempaa sääntelyä tai ministeriön toimintaohjeita, jotka tulisi säätää lukiolaissa tai alemman asteisessa säädöksessä. **Opetuksen ja koulutuksen saatavuuden turvaamistoimenpiteet tulisi kirjata kaikkien koulutusasteiden osalta – erityisesti näin perusasteen vuosiluokkien 0–6 osalta, jossa kouluverkon harveneminen on viimeisen 30 vuoden aikana ollut historiallisen suurta (63 % perusasteen kouluista on lakkautettu).** Lakkautukset ovat koskeneet lähes täysin pelkästään maaseutualueita. **Koulujen lakkautusten seurauksena yhä laajemmat alueet ovat lapsiperheiden näkökulmasta vaarassa kehittyä elinkelvottomiksi.** **Tähän mennessä valtiolta ja opetus- ja kulttuuriministeriö eivät ole ryhtyneet tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin, jotta opetuksen saatavuus ja saavutettavuus turvattaisiin perustuslain edellyttämällä tavalla maan kaikilla alueilla.**

Uuden lukiolain ja ylioppilastutkinnosta säädetyn lain pitää tukea kaiken kokoisten lukioyksiköiden toimintaedellytyksiä ja elinvoimaa – yhtä lailla suurten kuin pientenkin lukioiden. Etenkin pieniä lukioita ja maaseutualueiden lukiota tulee erityisesti tukea korkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyövelvoitteen toteutumiseksi. Uudessa lukiolaissa parasta on vahvan yhteistyön tekemisen vaatimus niin perusasteen, toisen asteen, korkeakouluasteen kuin työelämänkin kanssa

Edellisen hallituksen loppuvaiheessa kaatunut ns. RAKE-lakiuudistuspaketti (so. ammatillisen ja lukiokoulutuksen rahoitus- ja järjestäjälaki) oli kuitenkin siinäkin mielessä erittäin tärkeä hanke, että se synnytti – ja suorastaan pakotti – toisen asteen lukion ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekemään yhteistyötä. Kun hanke keväällä 2015 kaatui, loppui monilla alueilla myös jo hyvin käynnistynyt yhteistyö. Tätä vasten on erinomaista, että uudessa lukiolaissa nousee erittäin vahvasti lukioiden yhteistyön tekemisen velvoite. Hyvin monet lukiot, usein etenkin pienet lukiot, ovat kuitenkin tehneet jo vuosikausia hedelmällistä yhteistyötä keskenään, ja muutamat jopa yliopistojenkin kanssa. On tärkeä kehittää ja tiivistää edelleen yhteistyömuotoja.

Ehdotetussa laissa korostetaan lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita, erityisesti korkeakoulujen suuntaan. Koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Opiskelijalla olisi oltava mahdollisuus yksilöllisiin opintoihin valintoihin paitsi omassa oppilaitoksessa myös koulutuksen järjestäjän muiden oppilaitosten, korkeakoulujen ja muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän

opinnoista olisi järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Opetus olisi lisäksi järjestettävä siten, että opiskelijalla olisi mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. On tärkeä seikka, että tähän yhteistyövelvoitteeseen sidotaan vahvasti myös korkeakoulut mukaan ministeriön käydessä tulossopimusneuvotteluja korkeakoulujen kanssa.

Uusi lukiolaki ja sen pohjalta päivitettävä lukion opetussuunnitelman perusteet (2015) sekä ylioppilastutkinnon uudistaminen luovat jälleen uusia osaamistarpeita ja -paineita lukion opetushenkilöstölle. Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä tulisi jälleen tässäkin yhteydessä harkita, opetuksen laadun ja osuvuuden tosiasialliseksi turvaamiseksi, opetushenkilöstölle säädettävästä vuosittaisesta täydennyskoulutusvelvoitteesta. Tällaista ei rahan puutteeseen vedoten ole vielä saatu Suomessa aikaiseksi. Täydennys- ja/tai jatkokoulutusvelvoite parantaisi samalla myös opetushenkilöstön hyvinvointia ja motivoituneisuutta ammattitaitonsa ja opetuksensa kehittämiseen

Kasvatuksen ja opetuksen laadun tärkein tekijä on osaava ja hyvinvoiva opettaja sekä rehtori.

Itä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa opiskelijoille tulevien selkeiden etujen ja oikeusturvahyödyn vuoksi sitä, että jatkossa ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luovuttaisiin ja koulutuksen järjestäjälle säädettäisiin velvollisuus järjestää kokeet myös uusijoille ja tutkinnon täydentäjille.

Tämä ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin kirjattu uudistus tulee varmasti jakamaan lausunnon antajien mielipiteitä puolesta ja vastaan.

Vasta-argumentteina tullaan varmaankin esittämään sitä, että uudistus aiheuttaa roimasti lisätyötä lukion opettajille ja että joillekin pienille lukioille voisi aiheutua kohtuuton tila- tai muu ongelma, jos ylioppilaskoetta suorittamaan tulisi suuri määrä ”ulko-puolisia” opiskelijoita.

Kuitenkin ylioppilaskokeeseen osallistuminen vaatii kokelaalta suurta työtä ja valmistautumista. Mitään suurta osallistumissummaa ei ole odotettavissa. Lisäksi korkeakoulujen uudistuvat opiskelijavalinnat ja ylioppilastutkinnon painoarvon lisääminen edellyttävät, että ylioppilastutkinnon kokeita olisi mahdollista uusia nykyistä joustavammin. Joustavat uusimismahdollisuudet vähentäisivät myös korkeakoulujen opiskelijavalintojen aiheuttamia yksittäisiin ylioppilaskokeisiin liittyviä suorituspaineita ja kokeilaiden stressiä sekä yksittäisen kokeen epäonnistumisen tai tutkintopäivänä sairastumisen merkitystä.

Kokeen voisi siis suorittaa haluamallaan lukiokoulutuksen järjestäjällä. Kuitenkin ainakin suuremmille lukiokoulutuksen järjestäjille jäisi mahdollisuus ohjailta ja tasata sitä, missä lukiotoimipaikoissa ulkopuolelta tulevat voisivat kokeeseen osallistua. **On selvää, että lainsäädännön kautta tulevia uusia käytäntöjä tulee aina seurata tarkasti, ja jos tehdyt muutokset eivät toimi halutulla tavalla tai aiheutetaan ei-toivottuja kohtuuttomia seurauksia, tehdään tarvittavia lainsäädännöllisiä korjauksia.**

Yleissivistävän toisen ja kolmannen asteen koulutuksen väliin on kehittynyt luonnollista opiskelijavirtausta ehkäisevä tulppa, joka aiheuttaa opiskelijoille mielenterveysongelmia sekä jarruttaa ”Suomi maailman osaavin kansakunta 2020” -tavoitteen toteutumista. Suomi on jäänyt selvästi OECD-maiden keskiarvon alapuolelle korkeakoulutettujen osuudessa. Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että korkeakouluasteen opiskelijajapaikkoja lisätään selvästi. Tämä lisäisi korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrää ja olisi samalla tehokas keino vähentää lukio-opiskelijoiden huolestuttavasti kasvaneita mielenterveyden

ongelmia, stressiä ja ahdistusta. Myös avoimesta yliopistosta tulisi tehdä uusi valtavyöly korkeasteelle

On suuri ristiriita siinä, että samalla kun Suomen tavoitteena on olla ”Maailman osaavin kansa 2020” ja nostaa koulutustasoa siten, että vuonna 2030 puolella 25–34-vuotiaiden ikäluokasta on korkea-asteen tutkinto, niin samaan aikaan uusista ylioppilaista peräti 70 prosenttia ei pääse jatko-opintoihin korkeakoulu- paikkojen niukkuuden vuoksi. Tämä systeeminen ja epäviisas ongelma tulisi korjata. Lukiolaisten kilpailu jaossa olevista korkeakoulupaikoista on kohtuuton ja luo täysin epätarkoituksenmukaista ahdistusta ja muita mielenterveyden häiriöitä lukiolaisissa. Kouluterveyskysely 2017 -selvityksen mukaan melkein viidesosa (18 %) prosenttia lukiolaistytöistä kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Prässäävälle ja tulevaisuuden pelkoa aiheuttavalle lukio-opiskelulle on tehtävä jotain konkreettista. Toisen ja kolmannen asteen koulutuksen väliin on kehittynyt luonnollista opiskelijavirtausta ehkäisevä tulppa. Suomi on jäänyt selvästi OECD-maiden keskiarvon alapuolelle korkeakoulutettujen osuudessa. Ratkaisu ongelmaan on hyvin yksinkertainen: lisätään reilusti korkeakouluasteen opiskelupaikkoja. Itä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa vahvasti sitä jo julkisuudessa esiintynyttä ajatusta, että avoimesta yliopistosta tehtäisiin uusi valtavyöly korkeasteelle – samalla kun nykyistä yleissivistävän toisen asteen ja korkeasteen volyymeja ja opiskelijapaikkoja harmonisoidaan vastaamaan toisiaan.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Itä-Suomen aluehallintovirasto pitää lukiolaista ja ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lain muuttamisesta annettua hallituksen esitystä kokonaisuutena hyvin perusteltuna ja onnistuneena. Lukiokoulutusta ja ylioppilastutkintoa koskevilla uusilla lakipäivityksillä pystytään selkeästi edistämään lukio-opiskelijoiden hyvinvointia ja opinnoissa etenemistä sekä tarjoamaan paremmat edellytykset jatkamiseen menestyksellisesti korkeakouluopinnoissa ja työelämässä. Lakiesitys vaatii kuitenkin vielä tarkentamista
- Lukio-opiskelijan oikeuteen saada tarpeidensa mukaista erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea ei uudessa lukiolaissa ole kuitenkaan kirjattu oikeutta hakea oikaisua aluehallintovirastolta päinvastoin kuin perusopetuslain vastaavassa kohdassa on tehty. Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että lukiolakiin kirjataan mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus aluehallintovirastolle (tai muulle vastaavalle taholle) päätöksestä, joka koskee oppimisen tukea ja erityisopetusta.
- On erinomaista, että lukiolakiesitykseen on nyt kirjattu koulutuksen saatavuuden turvaamisesta huolehtiminen. Kuitenkin nykyinen ainoastaan yleinen muotoilu on vaarassa jättää lukiolain tässä kohden vain yleisluontoiseksi puitelaksi. Näin on käynyt muiden muassa perustusopetuslaille. Lain ohjausvoima ei näin riitä turvaamaan yhdenvertaisten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Saatavuusuhan mahdollisesti realisoituessa on mahdollista käydä niin, että tarvittaviin ja tehokkaisiin vastatoimenpiteisiin ei ryhdytäkään. Ydinkysymys on, miten valtiolta aikoo tosiasiallisesti turvata uuden lukiolain pykälään neljä (4 §) kirjattua velvoitteen, että opetus- ja kulttuuriministeriö turvaa lukiokoulutuksen riittävän valtakunnallisen ja alueellisen saatavuuden. Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä asiassa tarvitaan tarkempaa ja konkreettisempaa sääntelyä tai ministeriön toimintaohjeita, jotka tulisi säätää lukiolaissa tai alemman asteisessa säädöksessä. Opetuksen ja koulutuksen saatavuuden turvaamistoimenpiteet tulisi kirjata kaikkien koulutusasteiden osalta – erityisesti näin perusasteen vuosiluokkien 0–6 osalta. Tähän mennessä valtiolta ja opetus- ja kulttuuriministeriö eivät ole ryhtyneet tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin, jotta opetuksen saatavuus ja saavutettavuus turvattaisiin perustuslain edellyttämällä tavalla maan kaikilla alueilla.

- Uuden lukiolain ja ylioppilastutkinnosta säädetyn lain pitää tukea kaiken kokoisten lukioyksiköiden toimintaedellytyksiä ja elinvoimaa – yhtä lailla suurten kuin pientenkin lukioiden. Etenkin pieniä lukioita ja maaseutualueiden lukiota tulee erityisesti tukea korkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyövelvoitteen toteutumiseksi. Uudessa lukiolaissa parasta on vahvan yhteistyön tekemisen vaatimus niin perusasteen, toisen asteen, korkeakouluasteen kuin työelämänkin kanssa.
- Uusi lukiolaki ja sen pohjalta päivitettävä lukion opetussuunnitelman perusteet (2015) sekä ylioppilastutkinnon uudistaminen luovat jälleen uusia osaamistarpeita ja -paineita lukion opetushenkilöstölle. Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä tulisi jälleen tässäkin yhteydessä harkita, opetuksen laadun ja osuvuuden tosiasialliseksi turvaamiseksi, opetushenkilöstölle säädettävästä vuosittaisesta täydennyskoulutusvelvoitteesta. Tällaista ei rahan puutteeseen vedoten ole vielä saatu Suomessa aikaiseksi. Täydennys- ja/tai jatkokoulutusvelvoite parantaisi samalla myös opetushenkilöstön hyvinvointia ja motivoituneisuutta ammattitaitonsa ja opetuksensa kehittämiseen.
- Itä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa opiskelijoille tulevien selkeiden etujen ja oikeusturvahyödyn vuoksi sitä, että jatkossa ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luovuttaisiin ja koulutuksen järjestäjälle säädettäisiin velvollisuus järjestää kokeet myös uusijoille ja tutkinnon täydentäjille. Tehtyjä muutoksia tulee seurata tarkkaan, ja jos ne eivät toimi halutulla tavalla tai ne aiheuttavat ei-toivottuja kohtuuttomia seurauksia, tulee ne lainsäädännöllisesti korjata.
- Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että korkeakouluasteen opiskelijapaikkoja lisätään selvästi. Yleissivistävän toisen ja kolmannen asteen koulutuksen väliin on kehittynyt luonnollista opiskelijavirtausta ehkäisevä tulppa, joka aiheuttaa opiskelijoille mielenterveysongelmia sekä jarruttaa ”Suomi maailman osaavin kansakunta 2020” -tavoitteen toteutumista. Suomi on jäänyt selvästi OECD-maiden keskiarvon alapuolelle korkeakoulutettujen osuudessa. Korkeakouluasteen opiskelijapaikkoja tulisi lisätä selkeästi. Tämä lisäisi korkeasteen tutkinnon suorittaneiden määrää ja olisi samalla tehokas keino vähentää lukio-opiskelijoiden huolestuttavasti kasvaneita mielenterveyden ongelmia, stressiä ja ahdistusta. Myös avoimesta yliopistosta tulisi tehdä uusi valtaväylä korkea-asteelle

On suuri ristiriita siinä, että samalla kun Suomen tavoitteena on olla ”Maailman osaavin kansa 2020” ja nostaa koulutustasoa siten, että vuonna 2030 puolella 25—34-vuotiaiden ikäluokasta on korkea-asteen tutkinto, niin samaan aikaan uusista ylioppilaista peräti 70 prosenttia ei pääse jatko-opintoihin korkeakoulupaikkojen niukkuuden vuoksi. Tämä systeeminen ja epäviisas ongelma tulisi korjata. Lukiolaisten kilpailu jaossa olevista korkeakoulupaikoista on kohtuuton ja luo täysin epätarkoituksenmukaista ahdistusta ja muita mielenterveyden häiriöitä lukiolaisissa. Kouluterveyskysely 2017 -selvityksen mukaan melkein viidesosa (18 %) prosenttia lukiolaistyöistä kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Prässäävälle ja tulevaisuuden pelkoa aiheuttavalle lukio-opiskelulle on tehtävä jotain konkreettista.

Kunnioitavasti

Ylijohtaja

Sirkka Jakonen

Opetustoimen ylitarkastaja

Kari Lehtola

TIEDOKSI Opetus- ja kulttuuritoimi -vastuualue
AVI tiedotus